

INFORMANT: DAN ANGUS BEATON (of Lochaber extraction), Blackstone, Mabou Inverness Co. with interpolations from wife, Catherine, Mrs B[eaton] from East Lake Ainslie.

NOTE: *This is transcribed from an interview by Seosamh Watson.*

The symbol < > indicates a passage which is indistinct or not understood; the symbol '--' indicates either a hesitation on informant's part, phrases in English or questions posed by interviewer.

[BEGINNING OF TRANSCRIBED MATERIAL

[Side (a)] Nuair a bhios tusa deiseil innsidh mise an naidheachd [N'], ma-tà. Deiseil? -- *All right*, ma-tà. Shìos aig ceann tuath an eilein neo mu 'seo bha ministear shìos an sin a'us [ais] bha teaghlach anns a' pharaiste aige. Bha duine sa pharaiste is bha teaghlach [t'ejux] mòr uamhasach aige is bha e -- iad uamhasach bochd. 'S e am paraiste a bha gan cumail a-suas. Is bha urra teaghlach ann a chuile bliadhna 'riamh, ach co-dhiù chaidh pàirt dhen -- mhuinntir a' pharaiste far a robh e agus thuirt iad ris, 'A mhinistear, fimiridh [h-] tu ' dhol is bruidhinn ris an duine is rudeigin a ràidhinn ris, gu fimir [h-] rudeigin a bhith air a dhèanamh, air sàilibh na bheil aige de theaghlach gu fimir e < > [ʃejʃən] a bhith air a shocair began.'

Ach chuir am ministear fear sìos (?) is thàinig e dh'ionnsaidh an taighe is thuirt am ministear ris, 'Tha rudeigin ri dhèanamh < > [mə nu ʃʏi ʃə] tha teaghlach mòr uamhasach agad agus cha ghabh dìreach cur a-suas leis a bheil seo (?) an cumail ri chèile. Tha e 'cosg uamhas dhan pharaiste. Agus feumaidh [h-] tu dìreach laighe [ʃahi] air leth air a' bhean!' 'Le ur cead,' thuirt e, thuirt esan ris a' mhinistear, 'chan urrainn dhuinn sin a dhèanamh.' 'Is carson nach urrainnear sin a dhèanamh?' 'Chan eil againn ach an aon leaba,' thuirt esan. 'Uill,' thuirt am ministear, 'cuiridh mi sin air dòigh dhut, ma-tà.' Is dh'fhalbh e suas ann a' lobhta agus dhragh e a-nuas leaba is mu bobhstar is a chuile sian is thug e dha e. 'Seo,' thuirt e, 'their leat sin!' Is thug e dha an leaba is am bobhstar is thug e dhachaigh an leaba.

Ach, co-dhiù, an ceann mu naoi [Nøi] mìosan às a dheoghaidh sin dìreach goirid d'uair dhorcha oidhch' (?) < > [køri tərə ʏərəx ø:] thug bean a' mhinistear sùil a-mach air an uinneag is chunnaic i culaith-uamhas a' tighinn dh'ionnsaidh an taighe is cha robh fhios aici bho Dhia dè ' bha ann. Ach dh'èibh i air a' mhinistear a thighinn is a thoirt sùil dè a bhiodh (?) ' tighinn dh'ionnsaigh an taighe. Agus thug e sùil. Dé ' bha ' sin ach an duine ' bha ' seo a' tighinn is an leaba aige air a mhuin. Ràinig e an doras is thilg e e aig an doras. 'Seo!' thuirt esan. 'Shin agad do leaba dhut air ais!' 'Dè fo Dhia,' thuirt am ministear ris, 'a-nist ' tha ceàrr?' 'Uill,' thuirt esan, 'cha deachaidh an diabhal 'riamh sa ghnathach gus an turas seo,' arsa esan. 'Bha dhà aice a-raoir!' thuirt e. --

Bha fear Dòmhnallach anns a' pharaiste againn mu 'seo. Ò, tha e fada marbh a-nist. Ach fear (?) am *politics* 's e *Liberal* uamhasach, uamhasach a bha ann, tha thu 'tuigsinn. Agus an sagart paraiste a bha againn 's e *Tory* gàbhaidh a bha ann agus bhiodh e dh'aona-ghnathach a' tarrainn às -- 'n fhear a bh' an seo, *Sandy* Dòmhnallach a bh' air. Agus dh'fhàs *Sandy* Dòmhnallach do dh'fhearg -- 'S e an uair ud a' bhail' (?) 's e eich a bha ann uile gu lèir. Cha robh caraichean mòra ann is bha ceàrdaichean fosgailte is an fear a bha ' ruith na ceàrdaich 's e *Liberal* mòr a bha ann fhèin. Ach bha meas mòr aige air an t-sagart a bha *just the same*. Ach bha am fear seo ' tighinn dh'ionnsaidh a' cheàrdaich agus chunnaic e an sagart a' dol seachad air *Sandy* Dòmhnallach agus dh'èibh e air a-staigh. Agus chaidh e a-staigh is bha e 'toisea' ' bruidhinn agus a *start* e ' càineadh na -- na *Liberals*. Ò, cha r' [robh] seo ' còrdadh ris an Dòmhnallach idir < > is mu dheireadh ghabh e 'n ghnathach cho dona is gun tug cruinn-leum (?) às 's dh'fhalbh e < > [da feri] ris an dòrn. Ghabh e -mach is ghabh e a-null a 'n cheàrdaich, Bha e ' dol mun cuairt. Thuig am fear a bha sa cheàrdaich gu robh rudeigin ceàrr agus thionndaidh e is thuirt e ris a' Pheutanach a bha ' ruith na

ceàrdaich -- 'Am fear seo thall air a' chnoc (bha [ɔa] e ' minigeadh an t-sagairt, 'duine uamhasach a tha thall air a' chnoc an seo,' thuirt e, 'duine uamhasach, duine uamhasach! Ò,' thuirt esan, 'tha e cailte, tha e cailte!' 'Ò, dud, dud, a-nis, a *Shandy*!' thuirt e ris, ' 's e an sagart paraiste a tha againn,' arsa esan, 'duine math, duine math, 'uine math,' thuirt esan. 'Da' bhios tu ' fàgail an t-saoghail 's e < > [mənə ʃe mi] mu chuairt ort a-nis, 's e ' shàbhail an stoirm agus tha e ' dol a ghabhail flathanas.' 'Ho! chan eil fhios agham.' -- 'Ò, tha fhios agad taghte, a-nis. A-nis tha e cho math dhut an duine < > [møʃu ʃe], ' arsa esan, ma' sin a gh[r]àidhinn.' 'Huh!' arsa esan, 'ma gheibh esan a-staigh am flathanas,' thuirt esan, 'ai' sàilibh mar a tha, 's ann mun comhair a thòin a ligeadh nàire [Ne:r' ə] a leithid siud do rud (?) [leʃ u: tət heuriN'] a' dol a-staigh -- an comhar a thòin.' < > an gnothach < > [Mrs Beaton: < > an fhearg furast, fada ' tarrainn às.] 'Chan eil fhios agad taghte - mas e an fhìrinn, a' tarrainn às - a dhèanadh an gnothach orra. < > chuireadh an fhearg air ach an tè a chuireadh e às. -- Dé? Bhith(eadh), bhith(eadh), bhith(eadh). Bhith(eadh) an dara fear a' faighinn coir' ris a' pharty aig an fhear eile. < > Ò --

[Mrs Beaton: Och, inns mu dheidhinn Maighstir Raghall agus -- nuair a bhiodh --] Ò, innsidh mi dha -- [Mrs Beaton: Caimbeulach, agus am Peutanach.] Bha bràthair mo sheanair ann, Fionnlagh mòr Peutanach. Ò, *Conservative*, *Tory* cho gàbhaidh is ' bha - riamh air uachdar an t-saoghail seo, an dà shagart aige, Maighstir Raghall is Maighstir Pàdraig Peutan. Agus bha an Caimbeulach air an taobh eile, *Sandy* Caimbeul -- bh' e na *Liberal* cho mòr ri sin. Is an uair ud, ' fhios agad, 's iomadh bliadhna air ais bhuaidh seo, ach uair a rachadh na *Liberals* a-staigh bheireadh *Sandy* Caimbeul bhuaidh-san am *post office* is theireadh e *Alexander Post Office* air, tha thu 'tuigsinn. 'S a luath 's a rachadh na *Conservatives* a-staigh bheireadh Fionnlagh [-la] Mòr Peutan air ais bhuaidh am *post office* is bheireadh e ' bhith am *post office* ann (?). Bha seo ' dol air adhart fad bliadhnaichean is b(h)liadhnaichean [-Nm-]. Is thug iad dà-fhichead bliadhna [-m-] nach bruidhnichadh [pr-] iad ri chèile 's iad ri taobh a chèile a-staigh anns an loidhne. Ach co-dhiù, thàinig Maighstir Raghall dhachaigh, b' e bu shine dhen - dhe na sagairt, a'us bha e na c[h]ruinneacha' mòr a-staigh dhan taigh, ' fhios agad, ai' shon bha ' sagairt a-staigh is bha iad a' bruidhinn [-øi-] air an t-saoghal eile is ca leis a bha e coltach [køʏtəx] 's mu (?) a chuile sian 'riamh 's cho brèagha is a bha am flathanas, an t-àite math a bhiodh ann faighinn ann is bha Fionnlagh Mòr a-staigh, is, uill, àite sam bith am flathanas, nam faigheadh e a-staigh do phioc sam bith sa Flathanas bhiodh e toili'te,' tha thu 'tuigsinn. Ach bha Maighstir Raghall na shuidh' [høi], 'Ò, dad sam bith nas fhearr!' 'Stadaibh! Chan eil fhios agham am biodh sibh cho toili't' idir.' 'Nach eil fhios agad gum bithinn toili'te? Chan ei' gu diubhar dè a' chuid do Flathanas a 'm faighinn a-staigh, ma gheibh mi ' -staigh bi mi toilichte,' thuirt esan. 'Cha bhi e! 'N eil fhios agham 'm bi sibh toili'te idir.' 'Carson tha thu 'g ràidhinn sin? Nach eil fhios agad gum bithinn toili'te ma dh'fhaighinn a-staigh am Flathanas.' 'Uill, stad, ' fhearaibh!' thuirt esan. 'Tha fhios agaibh hèin gu bheil uamhas de sheòmrainnean [høomrənə] ann [əm] a' Flathanas?' 'Tha!' 'Uill, ma-tà,' arsa esan, 'nuair nach faigheadh sibh a-staigh am Flathanas a-nist [ach] an àite gu h-iseal, mas e mar a tha sibh ag ràidhinn, is sibhs ' cainnt gum bi sibh toili'te, is bheiridh sibh u' (ur) sùile suas àrd, àrd shuas is chì sibh *Sandy* Caimbeul shuas ann mar sin a' coimhead a-nuas oirbh, a-nis am biodh sibh toili'te?' Thug e tacan beag: ' Uill, a bheil duine eile air uachdar an t-saoghail a b' urrainn dhuibh [-p əv] a chur suas an sin ach a' ghàlach sin!' arsa esan. Cha robh iad ' dol ' bhith cho toili'te gu dè ' bhith < > [iət] fa-near ann. -- Ò, tha e cho math a' phàirt sin ' fhàgail às. < > Ò, < > seo an cur às (?) Chan eil, chan eil.

-- Bha e ann [aum] an uair ud ach chan eil [ə ɔə pəl] e ann an-diugh idir, idir, idir. Tha iad an-diugh am-miosg [mesk] a chèile dìreach cho gasta agus air -- Chan eil pìoc dhe sin ann [am] an-dràsta, *spot* idir, idir, idir, idir dheth. Ach bha i *tough* an uair ud. -- Ò, bha, bha, bha. Leig iad sin ann [əm] an dòchuimhn' uile an-dràsta. Uill, thàinig shin [ɪn] à feadhain

eile, ’ fhios agad, ’ strìochadh a-nuas. Ò, rachadh an gunna a smal, rachadh e (?) tuillidh ’s a’ chòir dhe na Caitligich ann, ’ fhios agad, ach an gunna a smal. < > À, a’ chuid seo dhen dùthaich, ’ fhios agad, bha tuillidh ’s a’ chòir dhiubh ann, tha thu --. Uill, nan robh barrachd dhiubhsan ann bhiodh i, dh’fhaodte gu bhio’ [e] *tough* gu leòr, ’ bheil thu ga mo thuigsinn? -- Dh’fhaodadh, dh’fhaodadh, dh’fhaodadh, ’s eadh. -- Uill, sin agad, sin agad ’ tha dèanamh an trioblaid(e). Tha iad car mu leth mu leth, tha fhios agad < >. Tha e uamhas(ach) làidir. ’S iad a choisinneas < > [ə bə] a bheil fhios aghad. Ach mu ’ seo < > [ə lu-ətəm] am faicinn a-nis e na [mə] faicinn ann [əm] *British Columbia* -- tha iad anns a’ phàipear ’s mi gam faicinn air an *television*. Bha chuile gin ’-riamh dhiubh còmhla, chuile gin ’-riamh dhen -- duine sam bith ’ tha ’ creidsinn - an ann [əm] an Dia idir, fhios aghad, tha iad uile ’ dol còmhla, an aghaidh an *atheist*. Ò, tha, tha, tha. -- Tha an t-àm. [Mrs B.: Tha ann an seo fhèin. Uill, shìos an rathad ’s e Pròstanaich a tha ann. *Smith* a tha shìos - agus -- uill, tha ’n eaglais aca ann a’ *Hillsborough* is - a chuile bliadhna tha *service, ecumenical service*, aca. Bhiodh iad aon bhliadhna, thig àsan uile gu *Mabou* -- Bha an eaglais againn -- agus an ath bhliadhna thig sinne. Bha iad san eaglais againne.] Ò, thig, thig. -- Ò, tha, tha. Tha siad coltach. [Mrs B. Tha iad ’ faighinn air n-adhart math is tha iad uile gu léir ’ dol a’n aon sgoil, an cuid clann is --] Ò, bha iad uile còmhla sa sgoil - sa sgoil sin, a’ chlànn uile còmhladh is tha iad mar aon duine a-nis, fhios agad. Tha ’n òigridh, chan eil diubhar idir, tha mi ’ creidsinn, leoth’. Òch, chan eil, chan eil, chan eil, chan eil. -- A’ cheud fheadhain a thàinig a-nall às an t-seann dùthaich, bha iad coimiseach cruaidh an aghaidh a chèile, ach tha an gnothach a’ do(ì) nas blàith’ (?) [fla:i] le chèile ’-riamh < > [f, ɔ’ ɪçix] ach an-diugh chan eil pìoc idir dheth an seo. Chan eil pìoc idir, idir, idir ann. Chan eil *spot* dheth an àite sam bith. --

Uill, ’-nis, bha fear thall air an taobh eile - thall mu ’ sin ann [əm] an -- ò, rathad *Iona* mu ’ sin thall agus ’s e Cait[li]geach a bh’ ann is dh’eug a’ bhean aige. Agus an urra a b’òige dhen teaghlach, bha e - cha b’urrainn dha ’n air’ ’ thoirt dha. Bha leth d’a theaghlach ann, tha thu gam thuigsinn [-m u-] agus thug an teaghlach Phròstanach leis a-- leoth’ am fear ’ b’òige. Thug iad do Phròstanach e. Uill, iad ’ do[l] -- bha esan ’ do[l] ga thoirt leis dachaigh dar a bhiodh e mu dheich no dusan bliadhna dhachaigh, fhios aghad, tha thu gam thuigsinn, bha e (?) air ais. Ach dar a bha e an aois sin cha robh e a’ son a dhol dhachaigh an deoghaidh na feadhain a thog e, bha iad -- bha àsan car beirteach [pɛrʃɪx], na feadhain ’ thog leoth’ e. Is chuir iad dhan sgoil e ’s chuir iad dhan eag-- [Mrs B.: cholaiste] cholaiste e is rinn iad ministear dheth. < > Rinn, rinn, rinn. Is bha e na mhinistear ionnsaichte, beannaite aca thall ann - bha e na dhuine math. Bha, bha, bha. Bha, bha na dhuine -- agus cha deachaigh sian ’-riamh dhaibh m’a dheidhinn no na aghaidh air’ on an rud -- Cha deachaigh, cha deachaigh. < > [mən drɪx ə vɛʃ] mar a dh’èirigh - thug < > [ʃi ə ɔr ə ha ət] sa leabhar aig dè an t-ainm ’ tha agad oirre, *MacPhail* - tè a sgrìobh an leabhar. Tha, tha. Gheibh thu an naidheachd anns an leabhar aice Tha. ’S e ’ bha iad < > [ər nə] tùireil -- a’ chuid as fheàrr san dòigh sin. [Mrs B.: < > [o:r] an athair a chuir a’n cholaiste e, tha mi cinnteach < > [hələ] chuir an fheadhain eile ann e.] Chuir, chuir. Fhuair a-- fhuair e an sgoil is an t-ionnsachadh , . [Mrs B.: Bha e leigte ris.] Ò, bha, bha. ’S e -- am fear eile leigte ris, ’ fhios aghad < > Cha b’urrainn dhàsan coimhead às a dheoghaidh. Bha gu leòr do dh’fheadhain bheag eile aige, fhios aghad, an uair ud. Cha robh *family allowance*. Cha robh sian eile ann -- idir, idir, idir. < > bochdainn uile gu lèir ’s cha b’urrainn dha air (?) urramach a-staigh no sian ’ bha gu -- duilich gu leòr ’ bha e coimhead às deoghaidh fea-- an duine beag a bha bliadhna gu leth a dh’aois no leth cheud (?) gu robh e ’ c(h) oimhead às deoghaidh ’n tè bheag bhiodach, fhios agad ach - a dh’fhimireadh e ’ dhol a-mach is obair a’ bhaile is gnothaichean a dhèanamh. Òch a -- thug e dhaibh e. Shin agad dìreach mar [mən] a tha an saoghal a’ dol air n-adhart.

Ach a -- bha teaghlach - shìos a’ seo, Chan ei’ mi ’ do’ thoirt ainm [erɪm] ach - bh’ iad ann. Bh’ iad a’ ruith ceàrdaich uair dhen t-saoghal. Bhiodh iad a’ càradh chuibhleachan ’s

gnothaichean. Chan eil iad ann an-diugh -- Bha mis’ an uair ud - mu dhusan bliadhna no còrr a’us bha - ’s e *truck-wagons* a bha aun [va ʷaun] an uair ud. Cha robh *carachan* a’s *trucks* ann [aum]. Ach thuir m’ athair riumas, bha - ’s e ’ bha ’g obair air a’ *railroad* , ’s e -- am boss a bh’ air a’ *railroad* ’s bha - thug (?) iad mise dhachaigh tràth ’s bhiodh i -- ‘Tha ’ làir agadsa,’ thuir esan, ‘anns a’ chairt - aig brà’ m’athar,’ s chaidh iad [ha ʃət] leis na cuibhleachan againne a-sios dh’ionnsaidh na ceàrdaich < > [ɪstat] ’s gam faicinn air nan càradh [na ɲaraj] iad, *ranean* tine (?) an siud agamas ann. ‘Fhalbh mi fhìn ’s e fhèin ’s thug sinn na cuibhleachan a’ sin ’ ceàrdaich a bha ’ seo. ’S uill *all right*, ma-tà, ruig sinn shìos a’us dh’fhàg sinn na cuibhleachan ac’ ’ seo < > [ʃɛ ɑxə ʏa-ɪk ’] ‘Thig thusa a-nuas aig ceann seachdain is bidh na cuibhleachan seo againn deiseil.’ ‘Uill, *all right*,’ thuir esan a-nis. ‘Thig mise dhachaigh ach cho tràth is ’ urrainn dhomh faighinn dhachaigh,’ ’ esan, ‘dìreach o mhionaid is ’ mhionaid is uair ’s bidh mis’ aig an taigh ’s bidh na cuibhleachan a dhith orainn a’ son obair - ’n - toiseach an t-samhraidh ’s a’ churach’ ’s ’ fhaighinn a-staigh. ’S bha mise deiseil air -- an latha ’s a h-uile sian agam leis. A’ latha sin da’ ruig sinn shìos bha sinn beagan tràth - cha robh iad - bha iad ag obair orra, gan cur air an dòigh is thuir e ruinn, ‘Bheir e beagan ’s uair dhuinn fhathast mum bi na cuibhleachan agaibh deiseil. Thigibh sibhs’ a-staigh is bruidhnibh [-nu] ris na boireannaich [-m-] a-staigh is feir iad dhuibh *tea* cho fad’ is ’ tha sinne ag obair,’ ar[s] an dithis dhaoine a bha a-mach. Agus rinn sinn sin is chaidh sinn a-staigh.

Bha seann bhoireannach an sin. Bha i dìreach goirid bho cheud - bliadhn’ [-m]. Ò thà-- thàinig i às an t-seann dùthaich. Agus *start* iad air bruidhinn, i fhèin is m’athair, ’ fhios aghad, ’s bha an t-eagal agamas roimpe. *Start* i air dh’innse [ɪ:ʃə] diubhar rudan dha ‘s *start* i air ’g innse dha mu nighean -- mu nighean a thog a piuthar ’s gnothaichean mar seo, ’s an fhiosrachd a bha aca. -- Bha mise ag èisteachd ’s bha m’athair ag èisteachd. Agus thuir ise, ‘Thàinig call mòr orainn a-raoir,’ thuir is’. ‘’S e,’ thuir m’athair, ‘’s dè ’ bha sin?’ ‘Hò,’ thuir ise, ‘chail sinn,’ thuir ise, ‘an laogh mòr a bha againn anns an t-sabhal,’ thuir ise. ‘Bha e marbh anns a’ mhaidinn da’ chaidh sinn a-mach, da’ chaidh na daoine a-mach. Ach,’ thuir ise, ‘nam bithinn’s a’ smaoineach’ gur h-e [kə ha] Iain Dubh sin thall a rinn e,’ thuir is’, ‘chuirinn’s an snàithlein [sN’ a:L’ aN’] dearg ag obair,’ thuir is’, ‘a’us cha bhiodh mòran do bheathadhaichean beò air a’ bhaile aigesan a-màireach.’ [me:] -- Ghabh mis’ - ghabh mise eagal ’ bha gàbhaidh. Cha robh fhios agam gu dè ’ bh’ anns an t-snàithlein dhearg ’ bha ’ seo. -- Thuir m’athair rithe, fhios aghad, ‘Saoil an gabhadh sin - ’ leithid sin dèanadh?’ fhios aghad -- bha e car cor-- ‘Ho-hò,’ thuir ise, ‘ghabhadh a dèanadh,’ thuir is’. [Ni] mise damainte *quick* e,’ thuir ise, ‘ma dh’fhimireas mi ’ dhèanamh [-nəv].’ Agus dh’innis [ji-ɪʃ] i fear a bha càirdeach dha m’athair a bh’ air na *Bankaichean* shuas: ‘Bha e ’ seo an-uraidh a’ faighinn cuibhleachan air a chur air dòigh ma ’ bha thusa - ’ is bha mise ’ fàs beag leis an eagla. ‘Is bha an cù [ann] is cha leig[eadh] e a-staigh is thug sinne dha *tea* cuideach’ - bha e dìreach, th’ fhios aghad fhèin, is sinne ’ faighinn *tea* cuideach’ - ‘aghus bha an cù dìreach na sheasamh aig an doras. Tharraing e breab air a’ chù,’ thuir is’, ‘is gun an cù a’ dèana’ sian air.’ (a sheansa gu robh dram no rudeigin ann, tha thu ’ tuigsinn? Ach thuir ise, ‘Bha a ch-- cha bhreabadh a’ chas sin mòran air madainn latha arna màireach. Chuir mise snàithlein [sNahəL’ an] dearg air dh’obair,’ thuir ise, ‘is cha mhòr a dhèanadh esan leis a’ chas sin a-màireach.’ Uill, dh’ainmich [jɛŋmɪç] i an duine ’s na chuile sian. ’S uill, chuirinn m’athair dìreach a dh’aona-ghnothach a’s chaidh e dh’aona-ghnothach -mach is fhuair e -mach - chaidh - chaidh e far a robh e. Cha do dh’innis e dha < > ach an do dh’innis is’ seo dha. Agus dh’fhaighneach’ e dè ’ dh’èirich dhan chas - bha i ann [-m-] a’ *cast* uile gu lèir. ‘Uill,’ thuir esan, ‘bha seann each [ʃɛuŋ nɛ-x] mòr dubh agam an seo,’ thuir esan, ‘nach do ghluais a-riamh,’ thuir esan, ‘ ’s dar a thog mi dheth na *harness* a-raoir [n]o an oidhche roimhe [rɔ:ʃɔ] sin, dir- < > an-uraidh an siud sa r- ’n-uraidh, dar a ràinig mi dachaigh,’ thuir i < > [tɪ mə ɣaxi] ’s dar a chroch mi na *har--* ’ dol ’ bhith ’ crocha’ na *harness* tharraing e

breab,’ thuirt esan, ‘is rinn e ’ chruinn-smàl(?) dhen chas agam,’ thuirt esan, ‘rud nach do rinn e ’-riamh, ’-riamh.’ -- Uill, coimhead sin a-nist! A’us chaidh a’ chas aig an duine a chur na smàl. ‘S cha do bhreab e ’-riamh bhon latha sin dh’ionnsaidh an latha an-diugh,’ thuirt esan. ‘Tha ’ chas agamasa, tha i uamhasach duilich a-nis.’ Thàinig air na *doctoran* a chur a *Halifax* [-v-] is a chuille sian eile bhon/mun(?) d’fhuair a’ chas. Cha robh i ’-riamh ceart -- Coimhead sin a-nist! -- Chuir is’ an snàithlein dearg a dh’obair.

[Mrs. B: Mu dheidhinn buidseachd.] Tha. -- [Mrs B.: ‘S ann,’ ‘s ann,’ ‘s ann. ‘S ann. Rinn, ’s chuir i a’ bhuidseach’ a dh’obair. [Mrs B.: Uill - Is inns an naidheachd eile mu dheidhinn a- an nighean a -] Uill, dh’inns i dhomhsa e, -- ‘inns i dha m’athair, ‘ fhios aghad, ‘inns i dha, ’ fhios a’ad, an nighean a thog a piuthar, ’ fhios agad. Dh’fhuirich a piuthar thall san t-seann dùthaich, ’ fhios a’ad. Agus bha iasgadairean a-mach. Thug a h-athair a piuthar i gus an ta-- < > piuthar a màthar a-nis, chan e ’ piuthar ise, ach piuthar [n]a màthar aige-s’ [g]a togail. Agus da’ bha i suas mu dhà bhliadhn’ deug *studyig* a h-athair gum b’fhearr dha ’ dhol ’s a faighinn ’s a toirt dhachaigh, ’n dòigh is gum biodh i eòlach air a cuid ’s cuideachda fhèin. A’us bha loch mhòr a’ sin, ’ fhios agad, far a robh daoine ’g iasgach, ’s bh’ àdsan ’ tighinn mu chuairt, roinn do bhàtaichean a-mach ag iasgach. (Bha ise ’g innse na naidheachdan, ma -thà.[mā-ā]) A’us dh’inns ise dha ainm na loch ach chan eil cuimhne agam-as an-diugh. A’us thionndaidh an nighean ’s thuirt i ri ’ h-athair, thuirt [εgʃ] ise, ‘Nan togarainne, rachadh agam,’ thuirt ise, ‘fear sam bith ’ na deich [çε] bàtaichean sin no na h-iasgairan sin uil’ a bhàthadh.’ ‘Ciamar a b’urrainn dhutsa na h-iasgadairean a bhàthadh ?’ ‘Ò,’ thuirt ise, ‘ ’ rud a bhiodh agam air a ghràdhainn, ’s rachadh e agam air na h-iasgadairean a bhàthadh.’ ‘Och,’ thuirt esan, ‘na bi gòrach! Uill, mas urra’ dèan e, ma-tà!’ A’us *start* i is rinn i - *start* i is rinn i - *start* i is rinn i -- rachadh --- *start* air --’n gnothach air stòrm is air reothadh. Bha na h-uile sian gu bhith-- Ò, bha na h-uile sian ri bhith dìreach na chur an a chathamh ’s a h-uile duine a bh’ ann air ’ bhith air a bhàthadh. Thuirt a h-athair rithe, ‘Feir air ais sin dìreach cho luath is as urrainn dhut, ’-nis, air ais!’ A’us thug i air ais na faclan uile gu lèir. ‘S thug e dhachaigh i is mharbh [varɐv] e i. -- ‘Agus shin agad,’ thuirt [ɹʃt] ise, ‘dè ’ dh’èirich dhan nighean sin. Mharbh a h-athair i,’ thuirt esan. Uill, ’-nis, ’s e ’ bhuidseachd, am b- ’s e buidseachd a feir iad ris. Chan eil agamas ach -- gnothach < >

A-nis, cha do rinn -- an tè a bha dìreach a-staigh còmh’ rinn [rɪp] an seo -- ’n-dè. Bh’ e dìreach a-staigh còmh’ ruinn a’ seo - an-dè is a-raoir, cur seachd an oidhche còmh’ rinn, a piuthar, bha a piuthar p(h)òst’ aig *Archie Dan Mac a Phee, first cousin* domhsa. Chaidh a thogail thall mu ’ seo. Eist thusa dhomh-s’ de -- chan e buidseachd a bh’ an seo, a-nis, chan e. ‘S e - *power* eile a th’ an seo. B’aithne dhaibh an duine is b’aithne dha[ibh] -- an - màthair a’ - nighean a tha pòsta aig ’n gille agam fhèin, ’n duine *Watkins*, bha e shios ’ seo, duine uamhasach math < > ’n fheadhain a -’ fuireach’ còmh’ riutha. Chan eil fad- fad ’o dh’eug e, *Archie Dan Mac a Phee, first cousin* domhsa, bha e ’g obair air a’ *railroad*, fad bliadhnaichean [-m-] is bliadhnaichean [-m-]. Chaidh e a’us -- Ò, bha e ’ *drivedh* is *hbrake* e ’s bhuaill an t-òrd a’ *rail* is dh’fhalbh [yū-wav] *splinter* beag dhen *rail* is < > [ski:ɹ] e dìreach leis an t-sùil. Uill, an uair ud, cha robh *x-rays* no sian ann [ˌfɛn aum], tha thu gam thuigsinn, ’s cha robh ann ach na [n] *doctoran* dùthaich, dìreach mar a - nach biodh sian. Chaidh e - ga ionnsaidh is cha -- uill, chitheadh iad far an deachaigh gearradh beag a dhèanadh. Agus chaidh e ’uca dhà no trì [tursan] agus bha e dìreach ’ dol clor às a cheann. Bha e dìreach ’ fàs gòrach [l]eis a’ phian a bha anns an -- t-sùil. Bha an t-sùil ag at. ‘Uill,’ thuirt es’, ‘chan urrainn dhomh seo ’ sheasamh.’ Is dh’inns cuideigin dha mu dheidhinn an fhear seo. Thàinig e dhachaigh is chuir e an t-each beag glas ans a’ *wagon* is *ghallop* e chuille ceum ’-riamh a-sios dh’ionnsaidh [ysi si:u] a’ *Chimney Corner*. Bha e ’ fuireachd aig *Chimney Corner* shìos -- a’us bha e ’ fuireachd leis fhèin. [Mrs B.: < > nas fhaide sìos na sin.] Bha e ’ fuireachd leis fhèin. Uill, an uair ud ’s bha còig dholar [-t-], ’s e airgead mòr [mɔɹ], mòr a bh’ann, tha thu ’ tuigsinn. Ò, ’s e, ’s e. A’us bha am bodach a-, bodachan beag a bha ’ seo, bha e -staigh na shuidhe ’s thug e sùil ’s bha an rud air an tsùil. ‘Cha ch[r]leid mi, ’

thuirt esan, ‘nach eil mi ’ tuigsinn dè thug a’ seo thu, ’ dhuine’ òig,’ thuirt e ris. ‘Uill,’ thuirt e, ‘ma tha thu ’ tuigsinn,’ thuirt esan, ‘airson Nì! dèan rudeigin ai’ mo shon!’ thuirt esan. ‘Tha an t-sùil agam gàbhaidh.’ ‘Uill, *all right*,’ thuirt esan. ‘Feir dhìot an rud a tha air an t-sùil, fairis air an t-sùil!’ Is thug e dheth na h-uile sian a bha ai’ ’n t-sùil is bha an t-sùil dìreach - coltas uamhasach oirre [ɔɹi]. ‘Uill, ciamar ’ tha an t-sùil eile?’ ‘Ò, tha an t-sùil eile *all right*,’ thuirt e. Uill, *all right*. Is chaidh e a-null dhan *chupboard* is fhuair e *bowl* [pɹul] uisge às. ‘N uair ud cha robh *taps* uisge ann, ’ fhios a’ad. ‘S ann [am] ann [-n-] am bucaid a bhathas. Fhuair e babbha ’s - babbha geal is thug e e a-nuas làn do dh’uisge ’s: ‘Thoir sùil air sin,’ thuirt esan, ‘leis an t-sùil mhath. ‘ ’ Faic thu sian ann? [aù]’ ‘Chan fhaic.’ ‘Uill,’ thuirt esan, ‘dèan thusa suidhe!’ [sui:] Is rinn e suidhe ’s dh’fhalbh esan sìos dhan *room* eile [ɛɹ]. Bha e g-- bha e shios ann an [amə] sin treis. ‘ Bith dè ’ bha e ’ dèanamh. Chan eil fhios aig an fhear a bha na shuidhe a-bhos. [Mrs B.: ‘ Gabhail ùirnigh no rudeigin --] Dh’fhaodte, ò, ’s e ùirnigh no ’ bith dè ’ bha e ’ dèanadh chan eil fhios. Ach dh’fhaic e mar gum biodh [mə kə] dìreach - ‘Ò’, rinn e sgreuch, rudeigin ’dol’ thoirt [d ɹʃ] tarrainn às an t-sùil. Rinn e èigheamh, thuirt esan. Chunnac e an uair sin am fear eile ’ tighinn a-nuas. Dh’fhaic e an uair sin, dìreach, an t-sùil ’dol, ma’ gum biodh i ’ dol na b’fheàrr. Thuirt esan, ‘Am faic thu sian san uisge sin a-nist?’ ‘Chì,’ thuirt e. ‘Tha rud beag, dubh,’ thuirt esan, ‘-- air a’ *floatadh* air uachdar an uisge sin. ‘Uill,’ thuirt e, ‘Feuch e!’ Thog e e. ‘Shin ’ rud a bha anns an t-sùil aghad,’ thuirt e. Thug e leis e a’us thug e dhachaigh e is bha e aige gus a’ latha a dh’eug e. Am pìos iarainn, am pìos *steel*’ ghabh e sa’ *railway*. Cha do chuir e a làmh ’na chòir is cha deachaidh iarraidh air na chòir is bh’ e aige sa bhàbha uisge. Ciamar ’ thug e às e ann? [Mrs B.: O, seans’ gu] -- ’s e -- ’n tug e às e. Cha deachaidh e an a c[h]òir -ria’.

[Mrs B.: Uill, inns a-nis mu dheidhinn an t-each, an t-each a (?) --] Bha, bha mis’ a’ seo aghus bha fear shìos an *Iona*, tha fhios a’ads. Bha mo mhàthair, ò, cha sheasadh i ’son sian, fhios aghad. Ò, bha [ur]d a dh’eagail aice ro duine. [Mrs B.: ro buidseachd --] Ò, bha d’eagail aice ro buidseachd no sian. Ach thàinig fear, [tha mi] ’ creids’, mu chòig uairean feasar, duine. -- Bha e -- tha mi ’ creidsinn gu robh [e] mu trì fichead bliadhna a dh’aois, duineachan dubh, a’us pàipear aige [Mrs B.: fon t-sagart]. Tha i (?) fon t-sagart agus fon mhinisteir. A’us bha iad ’ trusadh airgead [ɛɹakɪt] ’son boireannach [-m-] a chaill an taigh. Bha e an uair ud, ’ fhios agad, bha - cho robh airgead - nach robh e ann, an àm an *depression*. Cha robh airgead ann. Nam faigheadh e *laid-over* ann an taigh bha e ’ faighinn uamhasach math, tha thu gam thuigsinn. -- A’us daoine ’ chuireadh e a-suas ’son na h-oidhche e, bha sin a’ dèanamh math dha cuideachd, ’ fhios. ‘Uill,’ thuirt esan, ‘chan eil ann [aum] ach crei[s] -- taigh mòr ’ tha ’ seo,’ thuirt esan, ‘is gam mòran ann,’ thuirt esan, ‘dh’fhaodte gum faig [ha] mise fuireachd ’ seo a-nochd?’ ‘G’ dearbh [k ʃɹɑ:v], faod’ tu sin a dhèanamh,’ thuirt mis’. ‘Tha mis’ - dìreach a’ dèanamh an fheur,’ thuirt esan, ‘is tha mi, dìreach cabhag uamhasach orm,’ thuirt e. ‘Chan eil mise ’ dol a bhith ’ *botherea*’ gu dè ’ nì thusa, tha mise ’ do smaointinn ’-nis ai’ ’n fheur.’ Bha a’ làir a bha ’ seo agam, ’ fhios a’ad, agus bha poidhl’ dì[rea]ch a-nunn ann a’ seo san - taigh sgoileadh thall ’nn a’ sin. Bha ’ phàire sin uileadh a’am a-sìos air a gearradh ’s ai’ ’ ràca’ (?). ‘S chuir mi ’ làir sa chairt is -- A’us ’son Dia! sheas i air botal [’ bh]’ air a bristeas, fhios a’ad, ’s gheàrr i cas na làrach [wɔ:ɹɛg] dona, dona, dona! *Phew!* Bha, dì[rea]ch, an fhuil a’ stealladh aiste is bha mi *gone*. Bha b’urrainn dhomh còrr a dhèana’. Bha sin air < > na làrach, tha thu ’ tuigsinn -- a’us thuirt mi rium fhèin, ‘Feumaidh [hemi] mis’ stad a chur air a chuille sian,’ thuirt mi. ‘Feumaidh mi ’ *vet* no rudeigin ’ fhaighinn a’son seo a chur air dòigh. Cha bhì ’n fhios a’am cìama’ ’ chuireas mi stad air a- air an fhuil.’ ‘Ò, cuir’ mi stad ris ans a’ mhionaid,’ thuirt es’. ‘Uill,’ thuirt mis’ ’um fhèin, ‘ma chuireas tu stad air -’. Ghabh e -nunn ’s dìreach (?) bh’ e ’ g[r]àdhainn faclan beag ’s stad cas na làrach dìreach ma’ siud. ‘Uill,’ thuirt mise, ‘feumaidh mi ’n làir a chur a-staigh san t-sabhal ’s a chur air dòigh.’ ‘Faod’ tu ’ h-obarachadh,’ thuirt esan. ‘Cha thill ’n fhuil (?) tuillidh.’ ‘Uill,’ thuirt mise, ‘chan eil mi ’ do’ ’ ghabhail --.’ ‘Ò, faodaidh tu obarachadh. Bha i *all right*.’ Thuirt mi, ‘Ciamar fo Dhia nan Gràsan a chuir thu

stad aire sin?’ ‘Ò, chan inns mi dhut idir,’ thuirt esan, ‘ach innsidh mi dhithse [ji:ʔiʃə].’ (Dham mhàthair, tha thu ’ tuigsinn.) ‘Innsidh mi na faclan dhiths’ [ji-iʃ],’ thuirt e. A’us chaidh e -nunn [r]iʃh’ (?), clior às a’ seo thall. Thuirt mo mhàthair, ‘Chan ei’ mise’ dol a dh’ionn- -- ‘ionnsachadh na faclan agadsa.’ ‘S bha mi ’ smaoineach’ g[ur] e’ bhuidseachd a bh’ ann, tha thu ’ tuigs’ --. Ò, a’us th’ e tuillidh ’s don’ nach do dh’ionnsaich [i] na fac-- Chan (?) ionnsaicheadh ise na faclan bhuaith’. *No way!* A’us chuir mis’ a-staigh a’ feu[r] e’ chùm mi romham. Thug mi dha - [Mrs B.: Bha ’n làir *all right*.] Bha ’ làir cho math ’s bha i -- Bha, bha, bha. Uill, *all right*, bha ’m bodachan cho math ’s a ghabhadh a bhith math. Cha robh sian ceàrr air a’ bhodachan. Ach bha *John Shaw* mu chuairt a’ seo. Tha e fhèin air - ’g obair air obair na Gàidhlig is gnothaichean is -- bha mi ’g innse’ dha. ‘Ò, tha na faclan agamas,’ thuirt e. Shin a thuirt e. ‘Fhuair mis’ iad,’ thuirt esan, “s th’ iad agam anns ’ leabhar.’ Uill, - nis, co-dhiù ’ tha *John Shaw* ’g innse’ na firinn as a nach eil, chan eil fhios a’am. -- Chan eil fhios a’am -- Chan eil fhios a’am. Chan urrai’ dhomh - chan urrai’ dhomh sin a fhreagairt. Uill, faod’ tu sin a dh’fhaighnea’ dheth. Tha mi ’ faicinn (?) ’n eil e agamas. Shin agad nas urrainn dhomhsa dh’innse’ dhut a-nist. Tha poidhle do rudan ac’, fhios agad -- chaidh - tha iad air an cur - air an call. Tha, tha, tha. Bha, bha, bha. Ioma’ rud fiosrachd ac’ a th’ air ’ chall. Tha e *gone*.

[...agus bidh] mi rèidh ’g innse’ naidheachdan dhut. Bha fear thall a’ seo. Tha e marbh fo chionn [-m] ùine mhòr, ach tuathanach. Bha e ’ faighinn ai’ n-adhart math, tha thu ’ tuigsinn. Bh’ e càirdeach dhomh fhìn. Ach, co-dhiù, *start* gnothaichean ’ do’ na (h-)aghaidh. A’us thigeadh an crodh dhachaigh a’us a’ bhò, cha bhiodh (?) baineid idir ac’ ’gus b’ àbhaist [ba:ɾʃ] dha ’ bhith ’ reic im is càis is gach nì. Uill, co-dhiù, thèid mi dh’ionnsaidh a’ sgeulach’ sin a-rithist ann. < > Tillidh (?) [tɪːɹɪ] mi ’ r ais ga h-ionnsaidh. ’ Rud as coireach mi *study*’geadh air a’ sgeul seo. Thàinig e (?) dh’ionnsaidh an taighe seo ’s bha sin uamhasach uile, ma-thà (?). Chuir sinn suas air [n]a h-eich e (?), ’s bha sin math dha, ’s e ’ falbh. ‘Uill,’ thuirt esan, ‘dh’ionnsaich [use-ig (?)] sibh mise uamhasach math fad na h-oidhche seo.’ ‘Òch,’ thuirt mise, ‘chan e nach dèan e [d’ rinnea’ (?)] riutsa ach mar ’ nì sinn ris a h-uile duin’ eile ’ thig dh’ionnsaidh an taighe.’ A’us -- [Side (b)] ‘Uill, a-nis,’ thuirt esan, ‘uill, o’n rinn sibh cho math riumsa,’ thuirt e, ‘tha mi ’ faicinn,’ thuirt esan, ‘ gu - bhei’ sibh a’ cur - baine a *Shydney*.’ A’us bha mi ’ dèana’ sin. Bha mi ’ cur baine a *Shydney* an uair ud. Bha uamhas do -- baine agam ’s bha mi ’ cur ’ *canachan* baine a *Shydney*. ‘S e an dòigh a bha sinn ’ dèana’ na beò-shlàint’. Ma thogaras tu,’ thuirt e riumasa [sic], ‘their mise làn ùth - làn plaosg ugh circeadh do bhainne dhut fon a h-uile mart. Deich mìle h-uile rathad ’-riamh,’ thuirt esan, ‘fon a h-uile mart dhut.’ ‘Chan eil mise ’g iarraidh,’ thuirt mise, ‘boinne baine ach am baine agam fhèin.’ ‘Ò, uill, ma-tà [mə ta:],’ thuirt esan, ‘ma-thà -- tha sin *all right* liomsa. ‘Uill, tha. ‘S th’ e *all right* liumas cuideachd,’ thuirt mise. ‘Chan ei’ mis’ a’ gabhail gnothach ri gnothach duin’ eile.’ *All right*,’ thuirt e, ’s bha ca[r] do smùid (?) air, fhios agads’ bho nach do - ghabh mi a - an ofaradh ’ thug e dhomh. Cha do - cha robh gu - leith’d siud a dhith ormas idir. Ach bha mi ’g innse’ seo dhan fhear seo thall, ’s bha e ’g innse’ dhomhsa mar a dh’èirich dhàsan.

Bha e fhèin, fhios aghad, bha - ’n crodh aige a’us *start* an gnothach ai’ dol a-sìos ’s mu dheireadh bha’n crodh car coma co-dhiù [kə ɹiʃu]. Thigeadh iad dhachaigh ’s da’ nach robh [roy] ann bha-. Cha robh bainn’ aca, co-dhiù. ‘S b’abhais’ dha ’ bhith ’ tigh’nn dhachaigh a-nunn ann an *July*. Is ann an *August* bhiodh na h-ùithean aca dìreach clior làn do bhainne ’s bha - ’n uair ud *Inverness* dìreach aig am *best* is bha e ’ reic càis is im ’s na h-uile sian. Ach ’ar’ *start* an gnothach ’ dol a-sìos ’s ’ dol a-sìos ’s ’ dol a-sìos, uill, chaidh e mu dheire’ dh’ionnsaidh Dòmhnallach a bha ’ fuireach’ làmh ris. ‘cUalraic a bhi’ ’ siud. Th’ iad fada marbh, iad fhèin. Chaidh e far a robh àdsan ’s thuirt co-dhiù (?) ris. Thuirt esan, ‘S e ’ bhuidseachd ’ tha ’ dol ai’ n-adhart. Tha ’ bhuidseach’ ag obair ort, a dhuine.’ A’us thuirt esan, ‘Innsidh mise dhut dè ’ nì thu,’ thuirt esan. ‘S ma nì [thu] e,’ thuirt esan, ‘gheobh thu clioras sin. Ach,’ thuirt esan, ‘tha e ’ toirt mì-mhodh dhut.’ ‘Uill, nì mise rud sam bith ’

dh’iarras tu orm.’ ‘Uill, a-nochd,’ thuirt esan, ‘cuir thusa dhachaigh ’n crodh a’us cuiridh tu ’-staigh sa t-sabhal a h-uile beathadhach a th’ agad a’us fuiridh tu sa t-sabhal còmh’ riutha. A’us a-nist,’ thuirt esan, ‘às deoghaidh oidh-- mheadhan oidhch’ laighidh an crodh ’s beiridh tu air uisg’ a h-uile tè ’-ria’ dhiubh, a’ cheud uisg’ a nì iad às deoghaidh mheadhàn oidhche, a’us cuiridh tu beagan dhe sin < > beagan do dh’uisge na h-uile beathadhach ’-riamh dhiubh,’ thuirt esan, ‘ann am botal. Beagan dhen uisge. ‘S cuiridh tu corcas ann cho *tight*.’ An uair ud bha *corkan* adhaire ann. A’us thuirt [e], ‘Fhuair mi mì-mhodh ’s c[h]uir [m]i - ’s rinn mi e. ‘S chuir mi -staigh a h-uile beathadhach ’-riamh dh’ionnsaidh ’n tarbh,’ thuirt e. ‘A’us dar a bha mi ’ faighinn uisge fon tarbh thug e breab dhomh. Theab e mo mharbhadh,’ thuirt e ’s < > an Diabhal do mo ghrothach. Ach co-dhiù,’ [kə ʃiʉ] thuirt esan, ‘fhuair mi ’n t-uisge ’ bha ’ seo ’s fhuair mi beagan dhen uisg’ aig na h-uile beathadhach ’-riamh dhiubh,’ thuirt esan. ‘Chuir mi ’n corcas ann cho *tight* ’s a ghabhadh a chur ann a’s,’ thuirt e rium, “‘An uair sin,’ ars es’ (?), ‘cuiridh tu air cùl ’ *stove* e,’ thuirt esan, ‘fa’ nach ruig duin’ air ach thu fhèin. ‘S faic nach faigh duine ga ionnsaidh ’s cha bhi thusa fada gus an dig cuideigint [-kɹɪŋ] dh’ionnsaidh ’n taighe ga shireadh.” ‘Ach, co-dhiù,’ thuirt esan, ‘chuir mise am botal ’ bha ’ seo,’ thuirt esan, - cha d’ -- cha d’fhuair mi -staigh,’ thuirt esan, ‘gus a -- mu ochd (?) uairean sa mhadainn, mun do dh’èirich am beathadhach mu dheireadh. ‘Ar dh’èirich am beathadhach mu dheir[e]adh -- “Chan ei’ math dhut,” thuirt esan, “n cur ai’ ’n cois. Ma chuireas tu air an cois < > dar ’ thig a’ latha [ach ?] èirigh d’ an toil fhèin.” Rinn mise sinn. ‘S dar a dh’èirich a’ fear mu dheireadh,’ thuirt esan, ‘< > mi an dòigh air na beathadhaichean ’s cha do leig mi ’-mach dhan *pasture* iad. ‘S n’ leig sinn iad, ò fhuair mi seo,’ ’s chuir mi ’n corcas air, ’ cùl ’n dorais, ’s chaidh mi nam shìneadh a-nunn mu leth-uair an deoghaidh deich,’ thuirt esan, ‘sa mhadainn.

Bha cù mòr agam,’ thuirt esan, “s *start* e air comhartaich. Thug mi sùil a-mach ach cò ’ bha ’ tighinn a-nuas a’ rathad ’s cha robh - ’s cha bhi - ’s ann ris a’ bheinn a-suas a bha e ’ comhartaich. Thug mi fhìn sùil,’ thuirt esan, ‘ach cà bhiodh (?) -- dè ’ bha e ’ faici’ shuas sa bheinn? Chunna mi boireannach a’ tighinn,’ ars’ esan, ‘a b’aithe dhomh ’-nuas air *Cape Mabou* ’s ruig i ’n dorast. Chnòg i aig an doras. Fhreagai’ mis’ an doras ’s chaidh mi fhìn a dh’ionnsaigh ’n doraist. ‘Uill,’ thuirt esan, “ bheil thu ’ tigh’nn a-staigh?” ‘Chan eil,’ thuirt i. “Tha rud agadas’ seo,” thuirt ise, “ ’ tha - dh’imireas [iməɹɪs] mis’ ’ fhaighinn.” ‘Uill,’ thuirt e, ars’ mise rithe, “bidh thu treis an Diabhal mu faigh thu bhuamas [w-] e.” Thuig mi sa mhionaid,’ thuirt esan, ‘dè ’ bha ’ dhith oirre. ‘Thuig,’ ars’ es’, ‘Bha mi ’ tuigs’ < > “Uill,” thuirt ise, “mu faigh mis’ e cha bhi mi fada beo. -- Bidh mo bhàs ai’ do làmhan,” thuirt i ris. “Feumaidh [hem-] mi ’ fhaighinn. Tha mi ann am pian uamhasach.” “S dè,” thuirt esan, “ ’ tha mi - tha thu ’ dol ’ thoirt dhomh air ais,” thuirt esan, “airson ma feir mi dhut e?” “Rud sam bith ’ dh’iarras tu,” thuirt is’. “ Cha toi’ mi dhut idir e,” thuirt esan. “Ach their thus’ air ais a h-uile Diabhal sian a bha thu ’ dèanamh ceàrr ormas,” thuirt esan, “a’us geallai’ tu nach dèan thu sian ceàrr air duine gu bràch a tuillidh. ‘S ma chluinneas mise g’ eil sian ma’ seo a’ tachairt a’ seo no ann an àite sam bith eile,” thuirt esan, “an ath turas ’ thig beireachd ort,” thuirt e, “chan fhaigh thu clior,” thuirt esan. Thug mis’ an corcas às am botal,’ thuirt esan, “s rinn i crùban dìreach far a robh i,’ thuirt esan. ‘Leig i aiste na bh’ innte do dh’uisg,’ thuirt e. -- Uill, coimhead sin a-nist. Cha b’ urrainn dhi faighinn clioras boinn’ uisge gus an tugadh àsan (?) an - ’n corcas às a’ bhotal. [Mrs B.: Bha i na h-èigean.] Bha i na h-èigean.

Bha mi ’ do’ ’ innse’ dhut air -- Maighstir Raghall Peutan. Bha e -- na shagart òg, *first cousin* gam mhàthair a bh’ann. Bha e na shagart òg a-mach ann am *British Columbia*. Bh’ e an uair ud sna h-*eighteen-hundreds* ’s bha àite coimiseach *wild*. Daoin’ às na h-uile ceàrn dhen t-saoghal ann ’s feadhain aig a robh - creidea’ ’s feadhain aig nach robh pìoc idir creidimh, tha thu gam thuigsinn. -- Ach co-dhiù, bha esan an am paraiste ’ siud, fhios aghad, ’s bha sia no seachd a pharaistean aige ri dhol ga dh’ionnsaidh, fhios a’ad. Bha na h-ob- -- sagairt uamhasach uile gann ann. A’us chaidh - dh’fhàg a- chaidh e -mach ai’ ’n turas a bha ’ seo dh’ionnsaidh a’ *mhisson parish*. A’us bha -- astar mòr aige ri dho’ dh’ionnsaidh

a' *mhiission parish*. A'us bha e ' tilleadh air ais 'n deoghaidh -- air madainn -- feasgar Didòmhnaich an deoghaidh a bhith ann, a'us *my gosh!* thàinig stoirm uamhasach air a'us chaidh e air chall, 's gu sìorraidh 's gu bràch, ris am *mist* is stoirm cha b'urrainn dha ' rathad no sian ' fhaighinn a-mach. Cha robh rathad ann. Bh' e ' gabhai[l] rathad goirid -- [th]ro na *prairies* - [th]ron *phràiry* a bh' ann. Chaidh e air chall treis mhòr 'gus bha 'n dorchada[s] -- thàinig an dorchadas air. 'S cha robh fhios aige fo Dhia càit a robh e. Ach mu dheireadh thall chunnaic e solas [sawùs]. 'Uill, m'-thà,' thuirt e ris fhèin, 'tha mis' ' do' ' bhith '-mach a' seo muran tèi' mi ai' son 'n t-solais a th' an seo.' 'S rinn e dìreach air an t-solas a bh' an seo. 'S bha ' solas na b'fhaid' air falbh na bha e am balair (= barail) 's thug e roinn mhòr do dh'ùine dha mun do ruig e e. Ò, bha i gàbhaidh mosach - mosach, mosach a-mach. Bha i. Ruig e 'n t-àit' is bha taigh beag logaichean a' sin dar a ruig e ann. A'us *rap* e aig an doras 's thàinig cnap de chreutair (?) > [χ̥ɔ:r] a-mach cruinn dh'ionnsaidh an dorais a'us thug i sùil air. 'Ò,' thuirt i ris, 'chan eil math dhut tighinn a-staigh.' (A' Bheurl' a bhruidhinn i ris.) < > agam a-staigh < > a'us,' thuirt i ris '< > ris an duine aice '-staigh 's thuirt i ris, 'Tha sagart Cait[li]geach a-mach a' seo,' thuirt ise. 'An leig mi -staigh e?' 'Uill,' thuirt esan, 'tha 'n oidhche gàbhaidh - a'son duine sam bith a chumail a-mach,' thuirt esan. 'Leig leis tighinn a-staigh ach biodh e '-mach às a' seo dìreach aig an t-soileireachadh sa mhadainn!' A'us bha e dòlaiste toili'te faighinn a-staigh às an stoirm. A'us chaidh e -staigh is 's e *block o'* connaidh [-m-] a bh' aig', fhios a'ad. - Is - cha robh seidhrichean no rud ann. Rinn e suidh' air 'm *block o'* chonnaidh. A'us bha ise ' faighinn suipeir ach bha i mu chuairt air a' seòrsa *stove* a bh' ann, a'us bha esan thall mu cheann bòrd mòr *rough* a bha (?) thall a' sin. Is duine mòr *rough* 's e (?) - ' bh' ann. 'S e *foreigner* ai' choreigin - ' bh' ann - ca[r] do Ruiseanach aig nach robh pìoc idir idir creidimh -. Ach, co-dhiù. *Start* e 's bha Beurla meadhanach math aice seo. Bha ise -- dh'fhaithnich e oirre, fhios aghad, gu' ann an *Canada* an àiteigin a bha e - gur ann à *Canada* a bha is'. A'us thionndaidh [-nda] e 's dh'fhaighneachd e dhith an ann à *Canada* a bha i. 'S thuirt i gur h-ann. [hāū] Dh'fhaighneachd e dhith dè [ke:] ' chuid a Cheanada às a robh i. 'Ò,' thuirt ise, 'far an tàinig mise cha bhiodh fhios aghadas a' seo ma d'fheidhinn.' 'Ò,' thuirt esan, 'tha mise coimiseach eòlach air *Canada* uile. Uill,' thuirt esan, 'tha mis' cuideach.' A'us, 'Uill, thàinig mis' o *Nova Scotia*,' thuirt ise. 'Chan eil fhios aghadas sian.' 'Ò,' thuirt esan, 'tha mise glè eòlach ann an *Nova Scotia*.' 'S e. 'S aig an aon àm bha e ' cluinnteil cuideigin a' gearan no rudeigin ann an aon *room* beag a bh' air cùl ' *stove*. < > 'n àit' a bh' ann [bh] e glè bheag. Bha e ' cluinnteil cuideigin ' *groana* 's a' gearan air cùl ' *stove*. A'us, 'All right,' thuirt e rith'-s', 'Dè ' chuid de *Nova Scotia* fon tàinig thu?' 'Uill,' thuirt ise, 'Thàinig mis' à Ceap Breatainn.' 'Uill,' thuirt esan, 'tha mise glè eòlach an Ceap Breatainn.' 'Uill, ai'son Nì,' thuirt ise, 'n aithne dhutas daoine an Ceap Breatainn?' "S aithne dhomhsa daoine 'n Ceap Breatainn. [C]às an tàinig thu?' 'Thàinig mis',' thuirt ise, 'à àite ris an abair iad Ceap *Mabou*.' 'Uill, uill, uill,' thuirt esan, 'tha sinn a' faighinn glè theann air an taigh,' thuirt esan. 'Dè ' chuid a Cheap *Mhabou*?' thuirt esan. 'Cò d' athair an Cheap *Mabou*?' Thuirt ise, 'Na bi ' feuchainn [r]ji burra ' dhèana' dhiomas!' thuirt ise. 'Chan ei' mis' a feuachainn ri burra ' dhèana' do dhuin' sam bith,' thuirt esan. 'Tha mise gu math eòlach air Ceap *Mabou* 's tha mis' eòlach air na chuire duine mu chuairt a' sin. Dh'inis i dha. 'Uill,' thuirt esan. 'B'àbhais' dhomhsa *mail* a thabhairt a-suas gu Ceap *Mabou*. 'S thuirt ise, 'S cò thus?' 'Mise mac Fhionnlagh Mhòir às an t-seann dùthaich.' 'Uill, Dia gar sàbha[il]! Tha sinn] nar coimhearsanaich [k̥ɔ:ɾstəniç]. 'S ann an uair sin < > leis. Dh'inns i dhan duin' aic', fhios agad, 'Seo agad,' thuirt ise, 'coimhearsanach [-m-] dhomhsa às far 'n deachaigh mo thogail. 'S dh'fhaighnach' e dheth 'Cuin a chual' thusa fon taigh?' 'S dh'inns e, 'Chan eil fad' sam bith ann.' 'Uill, chunna - chual' thu mu dheidhinn nan daoine agamas? Bha fhios aige roinn mu n[a] daoine 's na h-uile sian rithe 's fhuair i 'n naidheachd fon taigh. A'us dh'fhaighneach' i dhen duin' aice am faodadh i biadh ' thoirt dha, fhios agad ' chionn 's g' e coimhearsanach a bh' ann dhith, fhios a'adsa. Dh'fhaodadh. A'us fhuair e ai' n-adhart taghte. *Start* e ' bruidhinn ris an fhear a bh' ann a'us, *all right*, 'Uill,' thuirt e. -- Fhuair iad

an uair sin is dar ' bh' e ' bruidhinn mu dheidhinn *West Mabou 's Inverness* 's na daoine 's òch, bha iad dìreach ann an *conversation* ' bha brèagh' 's thuirt e rithe, " Bheil duine '- staigh ' seo?' thuirt esan. 'Tha mi ' cluinnteil,' thuirt esan, 'gearan no rudeigin sa *room* a' siud.' 'Tha,' thuirt is'. 'Tha seann seann boireannach a-staigh ' siud.' 'Uill,' ars' esan, 'A' faod [ə hu:t] mis' a faicinn?' 'Faodaidh.' *All right*, chaidh e sìos far a robh i 's thug ise sùil. Thuirt ise, "N e sagart a th' ionnaibhse?" 'S e. 'Uill,' thuirt ise, 'tha mis' sa leaba seo,' thuirt ise, ' fo chionn [-m] còrr is fichead bliadhna 'g ùirnigh ' latha 's do dh'oidhche,' thuirt ise, 'nach fàg mi ' saoghal,' thuirt ise, 'gun sagart.' 'Uill,' thuirt esan, 'tha mis' a' seo 's na sacramaidean 's na h-uile sian agam.' Rinn e deiseil ai'son a' bhàis ris na h-uile sian '-ria'. 'S bha sin *all right* 's chaidh e suas < > 's do chaidh is' < > sa mhadainn bha i marbh. Nach robh sin '-nis an a naidheach' dhut? 'Uill.' thuirt am bodach rithe 'n uair sin - ('S e am boda- - an duin' aice) -rith' - 'n uai' -- rithe, 'Cladhaichidh mise toll,' thuirt esan, ' ' thall cùl an taighe, 's cuiridh mi --.' Thuirt a' sagart, 'Ò,' thuirt esan, 'cha dèan sin idir,' thuirt esan. "N cuir' tu mis' a do' dhan *town*?' thuirt esan. 'Tha agat ri dhol a-staigh dhan *town* a dh'fhaighinn rudan.' 'An e bogsa dhith-se, co-dhiù, ai'son a cur ann? Thuirt es'. 'Gheobh mis' < > a'us,' thuirt esan, 'feir a-staigh dhan *town* i a'us, thuirt esan, 'tìodhlaigidh mis' i,' ars esan, 'a'us cuir' sinn sa chladh i. A'us a-nis, a h-uile h-uair ' thig thusa 's a' bhean,' thuirt esan, 'dhan eaglais thig < > chì mise gu faigh sibh biadh.' Bh' iad pìos mòr, bh' iad mu dheich mìl -- às an àit'. Fhuair iad 's chòrd iad, 's an Diabhal mar a th'ann, a fhuair e '-staigh dhan - eaglais 's na h-uile si[an]. Fhuair iad i. Coimhead mar a dh'obaraich an gnothach. Thuirt - thug i fichead bliadhna' ag ùirnigh dh'oidhche 's do latha --. Chaidh - an ùirnigh aice ' fhreagairt. '-Nis, nach robh [o] 'n naidheachd ' tha ' sin *good*. Sin agad.' Dòlas mun do rud-dìreach bha 'r an *tape* gus a r- END OF TRANSCRIBED MATERIAL

S.WATSON RECORDINGS COLLECTION TAPE NO. 06.83.12 (a)

INFORMANT: DAN ANGUS BEATON (of Lochaber extraction), Blackstone, Mabou Inverness Co, Cape Breton, Nova Scotia.

NOTE: *This is transcribed from an interview by Seosamh Watson.*

The symbol < >, indicates a passage which is indistinct or not understood; the symbol '--' indicates either a hesitation on informant's part or questions posed by interviewer; [] indicates phrase omitted, often in English.

[BEGINNING OF TRANSCRIBED MATERIAL

[] air na lèigeachan shuas. Cha robh fhios agamas ai' sian mu dheidhinn an *dredger* [ai]r ' robh mis' - Bha sinn ag obair trì *shift*achan a'is [a-is] a chuire dàrna Didòmhnaich no h-uile treas Didòmhnaich dh'oibiricheadh tu -- sia uairean deug an dòigh 's gu faigheadh [fāɪɹ] a' fear eile dheth, tha thu ' tuigsinn. Bhiodh tu -- Dh'oibrich thu don dà *shift* ' chionn 's e Didòmhnaich, cha robh -- bhiodh an gnothach a' ruith. Cha robh thu ach a' *watchadh* -- Dh'obairicheadh tu às deoghaidh na [k-] dinneireach a'us fad na h-oidhche sin gu [ɟiəti] anns a' mhadainn. Bha seo a' toirt latha dheth den [kɛ-] a h-uile fear - a h-uile treas fear againn, fhios aghad. A h-uile treas Didòmhnaich gheobhadh tu dheth. Ach 'o-dhiù, bha mise nam dhuine ùr. Bha mi ' dèanamh [-nu] seo, an obair seo: seo an obair a bha mi ' dèanamh [-əɹ] a' bhliadhna ' bha ' seo.

'S bha seann duin' oirre [eri] seo 's b' e athair sagart [səɹɔ:ɾɟ] a bh' ann. Bha [βa] sagart [-k-] aig', *Jimmy Lacey* a bh' ann, duine gasta, gasta. Bho *Amisburg, Ontario*. Co-dhiù, bha mise -- an oidhche ' bha ' seo, 's bha sinn a-mach seachd mìle - ansa [ɪnsə] lèig. Cha robh oirre ach mi fhìn, ' chionn (?) bha h-uile duine eile -- dheth air Didòmhnaich. Bha na solais agam [-χ-] air a chur a-mach 's bha mi deiseil air son na h-oidhche. 'S bha i dìreach 's

deoghaidh fàs dorch a'us bha na solais [sagɪ] agam [-χ-] air a chur a-suas air a' *bhoiler* a' son na h-uisge (?) [hyckə] -- airson a' *steam-gauge* 's na h-uile sian. 'S bha mi nam shuidhe [hø-i] a-staigh, fhios agad, 's - air - a' *ghalley*, os cionn a' *bhoiler*, 's chual' [χu:əw] mi cuideigin shìos ag èirigh air spaidea[dh] an gual a-staigh anns a' [əµsə] *bhoiler*. Is ' fhad 's bha mi 'g èistea', 's e 'g èirigh air spaidea' gual, 's thug mi cruinn-leum àsam is *start* mi 's leig mi beagan dhamainnean [-m] asam 's chaidh mi sìos 's dh'fhaighni' mi', 'Cò a' sh'n Dia ' tha cur 'n gual ans a' *bhoiler* 'm bi 'm (?) *blow* e 'n gnothach às a chèile.' Bha 'n gnothach agamas air a chur air dòigh 'son na h-oidhche. Chaidh [ya] mi sìos ans an t-solas. Cha robh agam ach an lainnteir. Cha robh an -- *dynamo* agam air. Bha ' spaid fa' na dh'fhàg mi i. Ach cha robh mi toili'te. Dh'fhosgi' mi 'n *boiler*, ach dìreach nach eil e aun, 's cha robh sian sa *bhoiler*: cha robh ann ach mar ' dh'fhàg mi e. Uill, thug [ʔuk] mi sùil mu chuairt 's cha robh duine m' [ch]uair[t]. Uill, chaidh mi 'r ais a-suas. [Th]uirt mi rium [fh]in, '*By golly!* chan urrainn nach do thuit [hux]t mise na mo chada[i] 's bha mi ' brudal [pru:ə:taw], tha thu ' tuigsinn. -- Bha mi dìreach a' brudal gu robh [roy] -- gu robh mi ' cluinnteil 's a' faicinn siud. 'S *all right*, 'Uill,' thuirt mi rium fhìn, 'tha [a:] dìreach am na suipeir ann 's tha e ' chearta cho math dhomh greim ' ith' às a' -- *lunch can*, 's dh'fhosgai' mi ' *lunch can* 's *start* mi air gabhail greim a bhìadh[vi-əg]. Ma *start - start* a' fear a bha gu h-iseal a' spaideadh. 'Uill,' thuirt mi rium fhèin, 'chan eil-e mi na mo chadal a-nist' a'us dh'fhalbh [yəwa] mi sìos a-rithist ach am beirinn air an fhear a bha shìos a' spaid-- bha e ' spaideadh, chuala tu, ' fhios a'ad, 's e -- *steel deck* a bh' ann, ' fhios a'ds. Chunna tu cho *plain* an spaideadh 'g obai' gu h-iseal, e ' *drive*adh a-staigh sa *bhoiler*.'

Chaidh [ya] mi sìos 's cha robh duine 's cha deachaidh sian beanachdainn air. 'Uill,' thuirt mi rium fhèin, 'tha cuideigin a' -- cluich' cleasan ormas a' seo.' Chaidh mi [th]roimp' uile gu lèir 's cha b'urrainn dhomh sian -- *Studig* mi 'n uair sin: 'Ma tha duine ' seo fimiridh [him-] e tighinn - ri bàta. Ghabh mi chuairt air an t-soitheach uile gu lèir, air an *dredg[er]* uile gu lèir 's cha robh ann ach am bàta ' bh' agam fhìn, tha thu gam thuigs' [-m-u]. Cha robh dòigh air duine air a bhith ann: dh'fhimir e tighinn ri bàt'. Uill, bha fhios agam [əyəm] an uair sin gu robh spiorad ann; nach robh ann ach sin. Uill, chaidh mi ' -staigh 's chuir mi crìoch ag ithe an t-suipeir. 'S bha mi ' *studigea* 'cò 'a Dhia a b'urrainn a bhith ' siud. Ach co-dhiù, thàinig *Jimmy Lacey* sa mhadainn(e) lath'nne 'mhàireach. 'S e ' fear a bh' agam ga mo *relief* (?), ' dol ' thoirt dhomh *relief*, ga mo leigeil-sa dheth. Dh'fhaighnach' mi ' *Jimmy Lacey*, thuirt mi ris, ' 'N deachaidh duine ' -riamh ' mharbhadh [və:ɹ] -- air ' t-soitheach seo?' 'C' son tha thu faighneach?' thuirt esan. 'Seann duine ' bh' ann.' 'S ann bha e mu thri fichead 's a còig an uair ud. Mise, bha mi òg. Bha fhios aige nach -- robh fhios agamasa sian m'a dheidhinn. ' ' Son ' tha thu ' faighneach?' thuirt esan. Ò, bha e cho coltach ri duine a bha ' -riamh air uachdar an t-saoghail. ' ' Son ' tha thu ' faighneach?' thuirt e. Uill, dh'inis mi dha. 'Uill,' thuirt mise, ' 'n deachaidh duine ' mharbhadh?' 'Inns dhomh 'n toiseach [n-]! Inns an toiseach [d-] ma dh'inns mi dhut sian.' Thuirt mi < > 'Chaidh [-a:-i], ' thuirt esan. -- 'Bha -- soith[each] a' seo ' dol, ' thuirt esan. ' ' dol -staigh ' *Buffalo*, 's chuir e car-a-mhuiltin 's [š] chaidh -- chui' i fairis 's chaidh 'n *cook* a'us a' *fireman* a bhàthadh,' thuirt e. A'us thuirt mi, 'Dè ' creidea' bh'aig [w-] a' fireman?' 'S dh'inns e dhomh gu' - a' *fireman*.' 'S am b'aithne [b-] dhut e?' 'B'aithne, b'aithne dhomhsa,' thuirt esan. '*Friend* dhomhsa ' bh' ann,' thuirt esan. 'Caitligeach a bh'ann. An *cook*, ' thuirt esan, 's e Pròstanach a bh' ann. Uill, ' thuirt esan, 'S e duine taghte a bh' annsan cuideach.' ' "S e,' thuirt mi, 'creididh mi sin, *all right*.' Uill, dh'inns mi dha ' naidheachd a'us, 'Uill,' thuirt esan, 'cho luath 's a gheobh mise greim air mo mhac, ' thuirt esan, 'tha mis' ' dol dh'fhaighinn aifhrinnean [erɪnəp] air a chur a-suas 'son an duine seo, a'us chan fhaigh thuusa no duin' eile mis' air an t-soitheach [ntə-əx] seo leam fhèin,' thuirt esan, 'anns [əmsə] an oidhche leam fhèin gu bràthach a tuillidh ans a' - 'Cha do dh'fhuirich e an còrr dhen t-samhra' leis fhèin. Chan fhuireach- chan obairicheadh e ach annsa latha oirre. Chan fhuirgheadh e [han urɹ-əy a]. Thàinig ormas is air an fhear eile, *Mathison*, *Swede*, - na h-oidhchean a ghabhail tuillidh às deoghaidh sin. Chan fhuirgh-

chan fhuireadh esan leis fhèin tuillidh. Uill, ' -nis, cuimhni' tus' [sic], an duine sin a' spaideadh a' ghual aire sin! -- 'Ò, uill, ' -nist, bha siud ri chluinntinn an dòigh 's gu - faigheadh a' fear seo ' -mach m'a dheidhinn, tha thu gam thuigsinn. - A'us a' faiceadh tusa cho *plain* 's a chuala mis' e

's mar a fhuair an duine ceart a-mach m' a dheidhinn, 'n duin' aig a robh fhios air - na h-ùirneachan aghainn. Coimhead sin a-nis! Coimh'd fhèin sin a-nis! A' -right, shin agad naidheachd [p-] eile dhut a-nist. -- Tha, -- ' sh e. --

Ò, tha mi ' do' a dh'inneadh dhut -- innsidh mi dhut naidheach' mu dheidhinn a' - *first cousin* dha m' athair, Alasdai' Peutan. Thigeadh e dhachaigh, fhios aghad. Cha do phòs e ' -riamh. Thigeadh e dhachaigh 's bheireadh iad sùil air. Uill, dh'fhaithngheadh iad sa mhionaid dar a chitheadh e rud, tha thu a' tuigsinn. '[Uill,]' ' Alasdai, cò ' bha ann an turas [Nd-] seo?' Dh'fhaithngheadh iad air sa mhionaid. Dh'inis [y-] e dha cò ' chunnaic e. Chunnaic e tòrradh [-R-] ac' (?), ' fhios a'ad. Bha e

' fàs suas am bliadhnaichean [-m-] . Ò, bhon a [fə:ə] bha e na chnapach, bha [w-] e 'g innse' mu thri fichead bliadhna, h-uile tòrradh [-R-] a bha e ' faicinn, tòrradh [-r-] às deoghaidh tòrradh. 'S cha do *mhiss* e gin diubh -riamh. Bha iad a h-uile fear ' -riamh [-R-] a' falbh. Ach oidhch', aon (?) [de] na h-oidhcheannan [-m-] seo thàinig e dhachaigh 's ma bha -- bha an t-eagal airsean [-m] an turas seo. 'Uill, cò ' bh' ann [-m] an turas seo, ' Alasdai?' 'Mm, 's e mi fhèin a bh' ann 'n turas seo,' thuirt esan. Chunnaic e e fhèin [e:n]. 'Ciamar ' tha ' fhios a'ad?' 'Uill,' thuirt esan, 'bha 'n teaghlach uile ann [əm] ach mis'. A'us 's e - an gille aig a' bhràthair 's tusa ' bha ' *drive*adh,' thuirt esan, 'a' - làir,' thuirt e ris a' ghille. 'S bha sibhs' ann ri chèile, 's cha robh - sgeul ormas. 'S e mis' ' bh' anns a' bhògs,' thuirt esan. A'us cinnteach [k-ɪnɹəx] gu leòr an taobh ' -staigh dhan mhios dh'fhàs e tinn is dh'fhalbh e. Chunnaic e an tòrradh [Nt-] aige fhèin, ' -nist -- ach -- Ò, chunnaic a' fear ud e. Chunnaic [ūɪk] e ' thòrradh fhèin -- Chunnaic esan e. Uill, bho bha fhios aige gu faiceadh e uair eigin e, ach chunnaic e e. Chunnaic ' thòrradh fhèin.

A'us a-staigh ann a' [-m-] seo dìreach far a bheil thu dìreach nad shuidhe, bha mis' is a' bhean pòst 's bha trìur theaghlach againn an uair ud. A'us, uill, *all right*, thàinig mo bhràthair dhachaigh. Cha robh mo mhàthair, Cha robh i gabhaidh math. Thàinig i dhachaigh a'us, ann a' *February*, 's bha [wa:] e mu chuairt. 'S bha [e]san singil 's bhiodh e ' *drive*adh a-mach agus da' thigeadh (?) e dhachaigh annoch bha 'm *bedroom* a-staigh ' siud, fhios agad. Bhiodh e ' tighinn -staigh, 's a'ad, ' dol a-staigh a chadal - is chitheadh e 'n uair seo. 'S bha bòrd mòr, ma[r] - a' fear ud ach bh' e mòran na bu m[h]oth', bh' e mòran na bu mhoth'. Is thàinig e -staigh 's dh'èirich e sa mhadainn 's thuirt e guth ri- rinne; chan abradh e ' ghuith rium 's ris a' bhean ach thuirt e rim mhàthair a-mhàin (?). 'Tha *Chanàre*, ' thuirt esan, 'a'us Dan ' dol ' chall tè, urrainn dhen fheadhain òg. 'Ciamar ' tha sin?' thuirt is, ' 'S mis' ' dol a chadal a-raoir,' thuirt esan, 'bha ciste bheag bhàn,' thuirt esan, 'air a' bhòrd shìos ann a' [-m-] siud, coinneall oirre,' thuirt es'. 'S e, uill, bha - mo mhàthair, ur'd a dh'eagal oirre gu faigheamaid a-mach air. 'Ò, a' son Dia na abair guth! Ach bha ise ' *watcha* ' cò ' bha ' dol tinn.

Ach, co-dhiù, dh'fhalbh esan a'us bha *Marg'et Johnson*, bha i am *Mabou*. Chaidh i car a tilgeil a-mach as far [far] a robh i, 's cha robh dachaigh idir aice . Bha dithis do dh'fheadhain bheag aice, bheaga, biodach, dìreach, a'us -- *land* i ' seo ach an tugainn' a-nunn dh'ionnsaidh àit' a bha thall a' seo i - airson àit' a faigheadh i àite. 'Uill,' thuirt mi, 'Chan eil àite *fit* a' sin dhut. 'S fheàrr fuireach' ' seo treis. 'S fheàrr dhut fuireach' a' seo,' thuirt mise -- 'Tha *roof* a'ad a' seo 's greim a'ad a gheobh thu a dh'ithe - dh'itheas- Cha robh [rəy] *fami[ly] allowance*, cha robh sian ann [-m] an uair ud. Chaidh [y-] iad ' fuireach' còmh' riumas ach, co-dhiù, *by gosh!* -- bha ise cho toili't 's ' ghabhadh a bhith. Dh'fhuirich i ' -staigh còmh' rinn. Is an ceann [ɪ gēɪ] mu thri mìosan no rudeigin dh'fhàs a' fear beag tinn. [Chaidh] mis' sìos dhan ospatal, ach dh'eug e shìos ' sin. A'us bha piuthar aice pòsta 'n *Inverness* shìos. 'S rinnea' ciste bheag a'us *chover* iad -- às deoghaidh (?) i, ' fhios aghad, ri aodach geal. Is bha

is' ai'son gu rachadh ' thiodhlaigeadh gu *Mabou*. 'S thuirt *Catherine* riumas, 'Feir thus' a-nuas a' chiste 's a' fear beag innt!' thuirt ise, 'Tha i 'son gu faic na feadhain bheag a' fear beag marbh.' Tha thu ' tuigsinn. Thug mis' - thug mis' a-nuas e, [chuir] mi e 's chui' [u] mi air a' bhòrd e, 's chuir ise coinneall bheag oirre. Thuirt mo mhàthair, 'Faodaidh [huti] mis' an naidheachd ' innse, '-nist. -- Chan e gin dhen chlann againne, bhon 's e siud a chuir i o--.' 'S e do chiste bheag a chunnaic esan beagan miosan roimhe sin a-nis' -- ò, dìreach mar a thachair an gnoth[-ach]. [g-n3-]. ' Coimh'd fhèin, a-nis' a-- -dè, -nis' dè a-nis' 's urrainn a ghràdhainn nach eil na *forerunners* seo ann [au:m], fhios a'ad -- Ò, tha -- Chitheadh esan -- chunnaic e uamhas, ò, chunnaic, chunnaic, chunnaic. Chunnaic e uamhas rudan [ũāvas rʏtʏn] tha ' iongantach, ' rud ud a dh'èireas a-mach. Ò, tacharaidh rudan cho ealamh, ' fhios agad. Ò, dì[r]each, dìreach ma' siud. Tacharaidh, tacharaidh, tacharaidh [-χ-], tacharaidh [-h-]. Uill, -nis', tha - tha mi cinnteach gu 'l sinn car rèidh -- gu 'l fhios - mar a [mʏnə] (?) -- bidh mi rèidh 'n uai' sin < > .

Tha e beò 's chan eì' mi do' ' innse cò e. Dìreach a' rathad shuas dìreach ann a' [-m-] seo ' tha ' sin fo chionn, tha mi ' creidse gu bheil còrr is ceithir fichead 's deich bliadhna bhuaidh. Tha treis mhòr bhuaidh [fɔi] sin, ceithir fichead 's a deich, bha bràth' màthair a'us a phiuthar ' dol gu danns' ann an taigh thall mu seo, tha thu ' tuigsinn. Bh' iad ri chèile ' sin, bh' iad aig an danns' [N-]. Bha dannsa ' bh' ann, 's 's e coiseachd a bh' ann an uair ud, tha thu gam thuigsinn. Cha robh *carachan*, cha robh sian 's cha robh 'n t-astar uamhasach fad' 's bha oidhche bhrèagh' ghealaich' ann [-m]. Bha feans' a-nunn ai' taobh a' rathaid, [bh]a feansa air taobh na h-uile rathad an uair ud. Ach co-dhiù, bha fear a' sin 's bh' e < > [pʁwɪpə] gu robh e ' dol ' thoirt dhachaigh piuthar m'athar. Cha tug e - cha leigeadh i leis idir gabhail gnothach ris. Cha leigeadh i leis idir. Cha robh e ' dhith oirre idir. Uill, sin mar a bh' ann. 'S dh'fhalbh e fhèin 's - dh'fhalbh bràth' m'athar 's piuthar m'athar dhachaigh 's a-nunn dì'each air a' rathad ann a' seo thàinig a' faileas dubh [tuy] a bh' an seo, dh'fheuch e ri 's' ' thoirt leis. 'S - ach cha tabhair [to-ir] e. Rinn ise sgreuch, tha thu ' tuigsinn. Rinn e car do ghreim oirre 's chùm e roimhe. Chunnaic bràth' m'athar e 's chaidh e 'nunn pios. Tha e ' tilleadh air ais. Bha 'n fheansa dìreach ai' taobh a' rathaid, tha thu ' tuigsinn. Thug e tè dhe na stèicean a bha ' seo aiste. Tha e ' tilleadh. Bhuail e dìreach a' stèic fairis air cho cruaidh 's a speàirneadh e. Cha robh sgeul air tuillidh. Chaidh iad dhachaigh. Dìreach aig an àm sin bha fear ann a' sin air danns' a bh' aig an taigh 's - thuit [huxt] -- fhuair e ' dìreach cho spaidte ri màgan air - air meadhan an ùrlair, far [ɣar] a robh iad a' danns, a' fear - a' fear a bha ' feuchainn ri is' a thoirt dhachaigh, tha thu ' tuigsinn. Thàinig e às ach cha robh fhios aca dè ' dh'èirich dha - cha robh fhios aca fo Dhia nan gràsan dè ' dh'èirich [-iɟ] dha -- dìreach air an ùrlar. Chaidh [e] dìreach - thuit e, chaidh a spada' cho marbh ri màgan, 's gan duine beanachda' -- a-nist' -- 'S e. *Huh, huh!* Thachair sin dìreach ann a' seo -- Bha e dìreach mar a dh'èirich siud do bhrà' m'athar 's -- a'us piuthar m'athar -- Ò, bha Ianagan [i-āgan], 's e duine foghainneach ' bh' an Ianagan, o-ho-ho, hò, hò. Cha chuireadh tu an eagal airsean - cha chuireadh. Uill, fhuair a' fear ud *lift*, fhuair esan *smash* -- fhuair e ' stèic a bha 'n siud dìreach fairis bho (?) [va] m[h]ullach a chinn -- cha de- chan fheuchadh e siud a-rithisd. Chan fheuchadh, bha e *lucky* [-χ-], tha e *lucky* [-k-] gun d'fhuair e - gun tàinig e às -- bha e *lucky* gun tàinig e às [Mrs B.: gun deachaidh a spadacha']. Bha e gu dearbha, bha, ò bhà.

Òch, fhuair mo mhàthair - cha robh an t-eagal aicese. Chunnaic i dusan spiorad, 's bhruidhinn i riutha. Cha robh an t-eagal aice ro spiorad idir -- Tha siud cho fìor 's ' tha mis' ag innse dhut < > Chunnaic i trì no ceithir dhiubh 's 'ar a choisich i suas bhruidhinn i riutha. 'Ò, cha robh fhios a'am, cha robh làithean (?) < > 'S è, 's è, 's è. Siud a rinn is', siud a rinn ise. Rinn i ri trì no ceithir dhiubh e. Cha robh -- a bu mhotha ri spiorad is smugaid (?) [smʏχɪɟ]. Ò, cha do chuir aid trioblaid idir oirre, faodaidh tu ' bhith *sure*. Siud a' cheud (?) rud a bh' aice ri dhèanamh, tha thu ' tuigsinn, agus - Ach, m'athair, bha esan (?) cho gealtach, bha [u]r'd a dh'eagal aige romhpa, rud a bha gàbhaidh uile gu lèi[r]. Cha robh - ach cha robh [e] ' cur sian oirrese -- sian --, ò, ò, ò, ò! Ach chan eil ' fhios a'am.

Bha bràthair m'athar - an trioblaid cho dona 's ' ghabhadh trì 'o ceithir *thripean*, ho-ho hò! Sagart a bh'ann fhèin. -- Chaidh e, chaidh e gu taigh a bha ' sin a'us < > e duin' a bhith sa *bhedroom* ach - an duine ' tha thu ' toirt an èisteach' dha idir (?), bha leanabh ann a' sin, eile, ' bhith ann, ' fhios a'ad. A'us, ò, bha 'm boireannach a bh' an seo -staigh, a'us bha urra theaghlach ann, 's bha 'n urra theaghlach rith' (?). Bh' e caochla' no rudeigint. Bha is' i fhèin ai' leaba ' bhàis. Chaidh e sìos. Cha robh e - 's bha iad air ag ùrnigh shuas san cidsin. Bha h-uile < > [dɔi xo svra: ɣan ə janu as]. Thog e dìreach -- ò, fuaim a bha gàbhaidh. 'Gu dè ' fuaim uamhasach ' thà sibh a' dèanamh,' thuirt esan, 'nach urrainn dhuinn ùrnigh a ghabhail shìos ' siud?' < > [a-is tʏɟ] ' dèana' fuaim a-staigh ' seo.'

'Ò,' thuirt esan, 's ghabh e 'r ais is cha robh [e] shìos ach tacan beag < > [a: va:] sìos: 'Carson [kə ʃɔn] a tha ' leanabh,' thuirt esan - ansa leaba ' siud fhathast?' 'Chan eì' leana' sa leab' idir.' Ò [ɔ:] Dhia! thuig e 'n uair sin. Uill, tha mis' a g(h)ràdhainn riut! Chaidh a' fear air ais 'staigh a chur a-mach < > [wuə:] 'n uair sin. Ò -- chunn' e (?) < > [he:bəy] iad an uai' sin. [Mrs B. Bha e *trip* eil' ' dol gu a' *sick call* nuair a - dar a -] Ò, dar a thuit a' chraobh. [Mrs B.: dar a thuit a' chraobh,

'Sh eadh.] Ò, *sure!* ' chraobh (?) a leòn e gu bràthach. Uill, dh'*flight* esan na deamhna[n] dusan uair. [Mrs B.: Ghoirt e - bhrìst e ' làmh --] Bha mo bhràthair còmh' ris, 'm bràth' bu shin' agamas. Bha e còmh' ris. Bha, bha, bha, bha. Tha, tha e ' falbh 's - a'us dh'ionnsaigh a' *sick call*. 'S thàinig a' fear s[eo], ' fear a bh' anseo ' dh'ionnsaigh. 'Ò,' thuirt esan - cha ruig thu leas falbh,' thuirt esan, 'tha 'n duine marbh [Mrs B < > [χɔn fe]]. Dh'eug e fo chionn treis'. Thuirt am bràthar, '*Drive* 's *drive* cruaidh!' Bh' e mu dhà mhìle [vɪlə] deug no mu -- bha e mu - mu hochd mìle deug aca ri dh'fhalbh. Bha astar diabhailt' aige ri dhol an uair a dh'fhaireadh e fo - [Mrs B.: thall an *Antigonish* < >] 'A'us 's e 'n Donas a bh' an siud,' thuirt e ris 's an (?) deachaidh e. Chaidh iad pìos math eile, ' fhios a'ad 's 'n uai' sin choinnich a' fear eil' air 's thuirt e ris, 'Faodaidh sibh tilleadh air ais. Tha 'n t-each agaibh ' fàs sgìth,' thuirt esan. 'Tha 'n duin' 'n deogh' ' dhol nas fheàrr 's chan eil sian ceàrr air 'n-is.' Aghus: 'Ma *dhrive* thu 'riamh *drive* a-nist!' 'S e an aon fhear a bh' an siud,' thuirt esan. '*Drive*-a iad mar an diabhail [gi:əu]. Thàinig, dìreach cho sàmhach seo, 's thàinig craobh 's chaidh a' *wagon* 's e fhèin 's a' *whole business* a *dhrivea*' leis a' bhruthaich, [s] ' chraobh ' *dhrive*adh air am muin. Cuimhnich fhèin air! A' làmh aige air ' bristeadh air. Bha iad [g]us a bhith aig an taigh an uair sin far a robh e. Rug e air an t-àit' mar a bha e, thuirt e ris a-nis, 'Is faigh thusa *nurse!*'. Mar a bha e, chuir e air dòigh e. Chùm e roimhe a-suas. Fhuair e '-staigh, rinn e ' ghnòthach -- Bha, bha -- rinn e ' ghnòthach. Fhuair e ann [äũ] ann [-m-] an aum.

Ach an dithist, bha mo sheannmhair ag innse dhomh, bha e mu *Lakeville* thall is mu (?) *Georgeville*, ' fhios a'adsa, bha hochd mìle deug cros 's cha robh e ach mu dhà mhìle cros an t- -- t-uisg', a-nis. *All right*, bha ' fear seo, bha e air falbh ioma' bliadhn' [-m] is thàinig e dhachaigh a'us thàinig esan ri -- esan a-staigh -- Dh'innseadh e dhithise, 'Faigh thusa ' *satchel* agamsa!' - thuirt e (?) - 'bidh *sick call* a'am a-nochd.' Bh' e 'r - cha robh *telephones* ann an uair ud idir, tha thu ' tuigsinn. Cinnteach gu leòr bhiodh < > 'n deoghaidh seo (?) thuirt e ris, 'Bì[odh] na h-uile sian agadsa deiseil -- *ah, by*-- dùil agam [r]i *sick call* -nochd.' Ach *by Hell!* -- thàinig *sick call* a'us thàinig a' fear 'son an duin' a dh'fhalbh. 'A,' thuirt es', 'bi thus' a' falbh!' ars' es' < > [po-əɾʃt pɛ] gheobh mis' ann. A'us dh'fhalbh e a'us *by God Almighty!* dar ' ruig an duine dhachaigh, fhios agad, thuirt esan, 'Tha ' sagart a' tighinn,' thuirt esan. Bha aige ri'n fhaithneachd' (?) [ri nenəχk], tha thu ' tuigsinn. 'Tha 'n duine marbh,' thuirt esan. 'Ach bha ' sagart a' seo fo chionn còrr is uair gu leth,' thuirt esan. 'S fhaide bho < > [χɔxi], tha thu gam thuigsinn. *All right!* 'Cha tug e leis *team*, 's ' [cha] tug e leis each, 'ars' mo sheannmhair. Choisich ise sìos an a luirg aige dh'ionnsaigh an chladaich. [Chois]ich i air ais. 'Bha e ann(?) mise cà - cà'n deachaidh e seachad orms' 's cha do choinnich e orms'. Cha b' urrainn dha.' thuirt esan, ' ' faighi[n]n' a' seo gun a' dhol seachad orm, ach bh' e ann. ' Ciamar a fhuair e ann? [Mrs B.: Choisich e 'r an uisg' [n uft, tha seans'] Ciamar ' fhuair [ɣər] e ann? Tha thu ' tuigs- (?) -- Brà' m'athar. Tha'n dealbh agam a-staigh '

seo. < >[là]mh aige bhrist i 's cha deachaidh 'riamh -- cha do leighis i 'riamh. 'S rinn e an aifhrinn 'riamh ris a' làmh cheàrr is < > dar a chaidh a' chraobh a bhristeadh an uair ud chaidh ' chur às a chèile. Chaidh a' làmh aig' ' bhristea' [fr-] 's chaidh - cha deach- cha do leighis i 'riamh ceart. [Cha] do leighis i 'riamh ceart. Bha e 'riamh 's cha b'urrai' dha sian 'riamh a dhèanamh leatha [le-ε] tuillidh. [Mrs. B.: Dh'fhimir e 'n aifhreann a dhèana' leis a làmh cheàrr.] Ò, fhuair (?) an Donas mì-mhodh uamhasach [air] --

Ach, *all right*, a' fear a - bha 'm boireannach ann, bha - a' - nighean aige, tha i 'n *Inverness*, 'nighean aig *Alec*, athair *Alec*. À, bhiodh (?) e, 's e ' bha còmh' ris an uair ud a bha *cancer* oirre, *cancer* oirre dona san aodann a-suas. 'S an teaghlaich, trì no cheithir do chlann aice -- aig a' bhoireannach -- Cha robh -- chaidh e far ' robh i 's bh' e treis còmh' rith'. 'Ò, uill,' thuirt esan, 'tha e *tough* - ' bhith ' fàgail na clann,' thuirt e. 'Ach feir (?) mise do thoil dhut. Tha thu -' Bha i -- bha. Leighis e uamhas uile -- uamhas. Leighis. Thuirt esan. Bha - tha fhios agad - thuirt esan, 'Tha thu ' coiseach' '-staigh ' flathanas,' coiseach' dìreach a-staigh,' thuirt e. 'Co-dhiubh, 's e iad sin ' tha ' fuireach' mis' a chaidh(?) ma gheobh mi mo thoil mi cona ris a' chlann,' thuirt is' -- Cha tuirt e guth. Bheannaich e 'n t-aodann aice 's dh'fhalbh e. Agus latha air na mhàireach. Bha e cho math 's a bh' e -riamh. Cha robh uimhir 's *spot* air. Aon latha! Cha b' urrainn dhan t-slua' ' chreidsinn [-k/ɪn-]. Uill, ciamar a-nis' - Chan urrainn nach robh poidhle purgaidh (h)aice [-ki] sin ri dho' [th]roimhe dar a dh'fhalbh i < > gun gabhainns' a' cheud *offer* < > Tha mi ' smaoinich' gun gabhainns' a' cheud *offer*. < > Ò, Diabhal! ' mi ' smaoinich' gun gabhadh. *I think so! I think so!* -- Uill, dh'fhaodte, dh'fhaodte ann. -- Dh'fhaodadh tu ' bhith ceart a' sin cuideach -- Tha 'n dà -- tha 'n dà dh'fhaodte ann. -- Dh'fhaodadh tu ' bhith ceart. Dar a dh'eug m'athair bha e -staigh a'us cha robh m'athair ach *sixty-two*. Thuirt e ris. Bha e duilich. B' fheòil thoigh leis m'athair. -- Fhuair iad air adhart cho math còmhladh 'riamh. Òch -- 's iad bu teinne ri chèile dhiubh, fhios ag'd. À, bha iad uamhasach uile càirdeil còmhladh, [fhio]s a'ads'. Mòran na - mòran n' bu mhotha na Eoghain a'us Ianagan, mòran. Thuirt e, 'Leighisidh mis' thu m' tha thu 'g iarraidh leigheas. [Thuirt] m'athair ris, 'Chan eil. Mas e 'n turas agam a th' ann,' thuirt es' -- "s fheàrr liom falbh." [Cha] do dh'iarr e leigheas idir air. Ach bha 'n teaghlach aig'san < > Bha. -- Bha, bha. Thuirt e, 'Mas e - m' tha Dia ' faicinn gu' seo an t-àm agamas,' thuirt esan, 'chan ei' mi ' do' a dh'iarraidh àm eile air. -- Cuir' mi suas leis.' thuirt e. *'Oh, the faith o' that man!'* thuirt esan [dar] ' thàinig e '-nuas. < > uamhas naidheachdan aghainn. Cha d'[r]inn thu don' idir. [Mrs B.: *Tape* gu leth --] Uill, cha do rinn thu don', cha d' rinn thu don', cha d' rinn thu don', cha d' rinn thu don'.

END OF TRANSCRIBED MATERIAL]